

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000967

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єфіменко Сергій Олегович

2. Serhii O. Yefimenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 12-10-2024

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 17.600.066

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.52

Тема дисертації:

1. Єфіменко С. О. Клініко-психологічні особливості станів психічного виснаження у студентів-медиків (семіотика, механізми розвитку, професійно-мотиваційний тренінг)
2. Clinical-psychological features of states of mental exhaustion in medical students (semiotics, development mechanisms, professional motivational training)

Реферат:

1. Мета роботи: підвищити ефективність психологічного супроводу студентів-медиків зі станами психічного виснаження (ПВ) шляхом визначення структурно-динамічних, клініко-анамнестичних, предиспозиційних особистісних особливостей та типології казаних станів, а також розробки процедури і психотехнічного забезпечення професійно-мотиваційного тренінгу їх корекції. Протягом 2019-2021 рр. було проведено проспективне дослідження 770 студентів Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (м. Запоріжжя, Україна), що навчались на різних курсах та факультетах закладу, серед яких для подальшого клініко-анамнестичного, клініко-психопатологічного та психодіагностичного дослідження було відібрано 324 студентів. Загальну вибірку контингенту дослідження сформували 92 (28,4%) студенти першого курсу, 97

(29,9%) студентів– другого, 116 (35,8%) студентів – третього та 19 (5,9%) студентів – четвертого. Сформований контингент студентів було розподілено на дві групи за критерієм наявності ПВ: на групу дослідження (ГД), що налічувала 175 студентів із ознаками ПВ, та групу контролю (ГК), що складалась з 149 студентів без ознак ПВ. В дослідженні використано клініко-анамнестичний, психодіагностичний, клініко-психопатологічний та статистичний методи. Дослідження реалізовано у три етапи. Перший етап – попередній– передбачав формування мети та задач дослідження, підбір конгруентних методів, обрання контингенту дослідження, формування критеріїв включення та виключення, планування та організація дослідження, розробка електронних форм бланків опитувальників. Другий етап – дослідницький – передбачав проведення психодіагностичних, клініко-психопатологічних досліджень, статистичну обробку отриманих даних, їх аналіз, розробку типології станів ПВ та мотиваційного тренінгу їх корекції. Третій етап – корекційний – передбачав проведення корекційних заходів в рамках розробленого мотиваційного тренінгу та оцінку їх ефективності. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше встановлено клініко-психопатологічну структуру станів ПВ у студентів-медиків, зокрема визначено значну представленість поєднання депресивної та обсесивно-компульсивної симптоматики, проявів ворожості та психотизму, інтерперсональної чутливості та психотизму, інтерперсональної чутливості та тривоги, а також надмірної соматичної заклопотаності та фобічних проявів, що суттєво покращує розуміння патогенезу зазначених станів та формує підґрунтя для їх систематизації; вперше встановлено клініко-анамнестичні особливості станів ПВ у студентів-медиків, зокрема оцінено вплив анамнестичних факторів, які непов'язані та пов'язані з навчанням в університеті, на ризик виникнення досліджуваних явищ, що дозволило визначити третій рік навчання, часті пропуски занять з неповажних причин та низьку суб'єктивну оцінку власної академічної успішності як чинники, що такий ризик підвищують; вперше сформовано типологію станів ПВ у студентів-медиків, надано характеристику 5 варіантів досліджуваних явищ, що розширює уявлення щодо клінічної представленості дезадаптивних станів серед контингенту студентської молоді та покращує їх діагностику. Практична значущість одержаних результатів полягає у тому, що було визначено предиспозиційні особистісні особливості студентів-медиків зі станами ПВ, зокрема встановлено превалювання неврастенічних, дисфоричних депресивних, унікаючих, інтраверованих та емоційно лабільних патернів реагування у особистісному профілі цих студентів, що дозволило розширити уявлення щодо психопатогенезу різних клінічних варіантів ПВ та оптимізувати арсенал психотехнік підчас розробки мотиваційного тренінгу; встановлено динамічні особливості станів ПВ у студентів медиків, шляхом порівняння представленості варіантів ПВ серед студентів різних років навчання, зокрема визначено превалювання дезадаптивного та гіперанксіозного варіантів на першому курсі, конфронтаційного та демотиваційного на другому, а також дезадаптивного, гіперанксіозного та демотиваційного на третьому курсі, що сформувало базис для професійно-мотиваційного тренінгу корекції вказаних станів; розроблено процедуру та психотехнічне забезпечення професійно-мотиваційного тренінгу для корекції станів ПВ у студентів-медиків, який базується на принципах екзистенціальної психотерапії та передбачає підбір конгруентних методів психотерапевтичного впливу в залежності від типу виявленого варіанту ПВ, що дозволило суттєво підвищити ефективність психологічного супроводу вказаного контингенту.

2. Purpose of work is to increase the effectiveness of psychological support for medical students with states of mental exhaustion (ME) by determining structural-dynamic, clinical-anamnestic, predispositional personality characteristics and the typology of these states, as well as developing a procedure and psychotechnical support for professional-motivational training for their correction. During 2019–2021, a prospective study of 770 students of Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University (Zaporizhzhia, Ukraine), who studied in different courses and faculties of the university, was conducted. Among them, 324 students were selected for further clinical-anamnestic, clinical-psychopathological and psychodiagnostic research. The total sample of the study population was formed by 92 (28.4%) first-year students, 97 (29.9%) second-year students, 116 (35.8%) third-year students and 19 (5.9%) fourth-year students. The formed contingent of students was divided into two groups according to the criterion of having PD: the study group (SG), which consisted of 175 students with signs of ME, and the control group (CG), which consisted of 149 students without signs of ME. Clinical anamnestic,

psychodiagnostic, clinical-psychopathological and statistical methods were used in the study. The study was carried out in three stages. The first stage – preliminary – involved the formation of goals and objectives of the study, selection of congruent methods, selection of the study population, formation of inclusion and exclusion criteria, planning and organization of the study, development of electronic forms of questionnaires. The second stage – research – involved conducting psychodiagnostic, clinical-psychopathological studies, statistical processing of the data obtained, their analysis, development of a typology of ME conditions and motivational training for their correction. The third stage – correctional – involved the implementation of corrective measures within the framework of the developed motivational training and evaluation of their effectiveness. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that for the first time the clinical-psychopathological structure of ME conditions in medical students was established, in particular, a significant representation of a combination of depressive and obsessive-compulsive symptoms, manifestations of hostility and psychoticism, interpersonal sensitivity and psychoticism, interpersonal sensitivity and anxiety, and as well as excessive somatic preoccupation and phobic manifestations was determined, which significantly improves the understanding of the pathogenesis of these conditions and forms the basis for their systematization; for the first time, clinical-anamnestic features of ME conditions in medical students were established, in particular, the influence of anamnestic factors that are unrelated and related to studying at the university on the risk of occurrence of the studied phenomena was assessed, which made it possible to determine the third year of study, frequent absences from classes due to non-respectable reasons and a low subjective assessment of one's own academic success as factors that increase such risk; for the first time, a typology of ME states in medical students was formed, 5 variants of the studied phenomena were characterized, which broadens the understanding of the clinical presentation of maladaptive states among the student youth contingent and improves their diagnosis. The practical significance of the obtained results lies in the fact that the predisposing personal characteristics of medical students with ME conditions were determined, in particular, the prevalence of neurasthenic, dysphoric, depressive, avoidant, introverted and emotionally labile patterns of response in the personal profile of these students was established, which allowed to expand the understanding of the psychopathogenesis of various clinical variants of ME and optimize the arsenal of psychotechniques during the development of motivational training; dynamic features of ME states among medical students were established by comparing the presentation of ME variants among students of different years of study, in particular, the prevalence of maladaptive and hyperanxious variants in the first year, confrontational and demotivating in the second year, as well as maladaptive, hyperanxious and demotivating in the third year was determined, which formed the basis for professional motivational training for the correction of the specified conditions...

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Єфіменко С. О. Представленість феномену психічного виснаження у сучасному психіатричному дискурсі. Чоловіче здоров'я, гендерна та психосоматична медицина. 2020. № 1-2. С. 32-38. <https://doi.org/10.37321/UJMH.2020.1-2-03>
2. Yefimenko S. O. Clinical-anamnestic features of mental exhaustion in medical university students. Journal of education, health and sport. 2021. № 11 (04). P. 51-57. <https://doi.org/10.12775/JEHS.2021.11.04.006>
3. Єфіменко С. О. Характеристики особистісного профілю студентів 1-3 курсів вищого навчального медичного закладу зі станами психічного виснаження. Чоловіче здоров'я, гендерна та психосоматична медицина. 2021. № 1-2. С. 32-38. <https://doi.org/10.37321/UJMH.2021.1-2-03>

медицина. 2021. № 1-2. С. 90-95 <https://doi.org/10.37321/UJMH.2021.1-2-11>

- 4. Єфіменко С. О. Система психотерапевтичної корекції станів психічного виснаження у студентів 1-3 курсів вищого навчального медичного закладу. Чоловіче здоров'я, гендерна та психосоматична медицина. 2022. № 1-2 (14-15). С. 40-46. <https://doi.org/10.37321/UJMH.2022.1-2-04>
- 5. Єфіменко С. О. Типологія станів психічного виснаження у студентів молодших курсів медичного закладу вищої освіти. Український вісник психоневрології. 2023. Т. 31, Вип. 1 (114). С. 26-29. <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V31-is1-2023-3>
- 6. Єфіменко С. О. Структурно-динамічні особливості станів психічного виснаження у студентів медичного закладу вищої освіти. Український вісник психоневрології. 2023. Т. 31, Вип. 3 (116). С. 74-77. <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V31-is3-2023-12>
- 7. Єфіменко С. О. Структура емоційного компонента станів психічного виснаження у студентів молодших курсів медичного університету. Актуальні питання клінічної медицини : мат. XV Всеукр. наук.-практ. конф. молод. вч. з міжн. уч. 19 листопада 2021 р., м. Запоріжжя. С. 91-92.
- 8. Єфіменко С. О. Клініко-анамнестична характеристика феномену психічного виснаження серед студентів медичного університету. YOUNG SCIENCE 3.0: мат. наук.-практ. конф. з міжн. уч. 26 березня 2021р., м. Київ. С. 34-35.
- 9. Єфіменко С. О. Особливості диссомнічного компоненту станів психічного виснаження у студентів медичного університету. Актуальні питання сучасної медицини і фармації – 2021 : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. молод. вч. та студ. з міжн. уч. 15-16 квітня 2021 р., м. Запоріжжя. С. 55-56.
- 10. Єфіменко С. О. Особистісний профіль студентів молодших курсів медичного університету зі станами психічного виснаження. Досягнення сучасної медичної та фармацевтичної науки – 2022 : Всеукр. наук.-практ. конф. студ. та молод. вч., 4 лютого 2022 року, Запоріжжя. С. 20.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U006966

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чугунов Вадим Віталійович

2. Vadym V. Chuhunov

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козідубова Валентина Михайлівна
2. Valentyna M. Kozidubova

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчаренко Микола Олексійович
2. Mykola O. Ovcharenko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Луганський державний медичний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02010675

Місцезнаходження: вул.16 Липня, буд. 36, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Столяренко Андрій Миколайович

2. Andrii M. Stolyarenko

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хоміцький Микола Євгенович

2. Mykola Y. Khomitskiy

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8622-6718

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Підлубний Віталій Леонідович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Підлубний Віталій Леонідович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ткаченко Оксана Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна